

**SĄNAUDŲ APSKAITOS IR APSKAITOS ATSKYRIMO METINĖ
ATASKAITA UŽ 2018 M.**

TURINYS

1. VADOVYBĖS PAREIŠKIMAS.....	3
2. AIŠKINAMASIS RAŠTAS.....	4
3. SAŃAUDŲ APSKAITOS IR APSKAITOS ATSKYRIMO PRINCIPAI.....	5
4. PROTINGUMO KRITERIJŲ ATITINKANČIOS INVESTICIJŲ GRAŽOS NUSTATYMAS.....	13
5. NAUDOJAMO KAPITALO IR PROTINGUMO KRITERIJŲ ATITINKANČIOS INVESTICIJŲ GRAŽOS APSKAIČIAVIMO ATASKAITA.....	18
6. VERSLO VIENETŲ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA.....	19
7. VERSLO VIENETŲ NAUDOJAMO KAPITALO ATASKAITA.....	20
8. VERSLO VIENETŲ FAKTINĖS NAUDOJAMO KAPITALO GRAŽOS ATASKAITA.....	21

**VADOVYBĖS PAREIŠKIMAS, PATVIRTINANTIS SĄNAUDŲ APSKAITOS IR
APSKAITOS ATSKYRIMO SISTEMOS ATITIKIMĄ TEISĖMS AKTAMS**

Patvirtinu, kad AB Lietuvos radijo ir televizijos centro sąnaudų apskaitos sistema ir apskaitos atskyrimo sistema bei su jomis susijusi pateikiama informacija ir metiniame apskaitos atskyrimo ataskaitų rinkinyje pateikiama informacija atitinka sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo įpareigojimų įgyvendinimą reglamentuojančius tiesiogiai taikomus Europos Sąjungos teisės aktus, Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių, patvirtintų Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. 1V-1028 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-1164 „Dėl sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ ir 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. 1V-1029 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. įsakymo Nr. 1V-738 „Dėl apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo“ bei 2015 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 686 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos radijo ir televizijos programų signalų elektroninių ryšių tinklais perdavimo visuomenei paslaugų ir paslaugų, kurių reikia Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos radijo ir televizijos tinklams teikti ir eksploatuoti, teikimo ir kompensavimo už šių paslaugų teikimą tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ nuostatas ir kitus sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo įpareigojimų įgyvendinimą reglamentuojančius teisės aktus.

Generalinis direktorius

Remigijus Šeris

II. AB LIETUVOS RADIJO IR TELEVIZIJOS CENTRO 2018 METŲ SĄNAUDŲ APSKAITOS IR APSKAITOS ATSKYRIMO SISTEMOS AIŠKINAMASIS RAŠTAS

AB Lietuvos radijo ir televizijos centro (toliau – Bendrovė) 2018 m. teikiamų paslaugų sąnaudų apskaitos ataskaita (toliau – Ataskaita) Ryšių reguliavimo tarnybai yra teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) direktoriaus 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 1V-1028 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. Įsakymo Nr. 1V-1164 „Dėl sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ ir 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 1V-1029 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. Įsakymo Nr. 1V-738 „Dėl apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Taisyklės) nustatytais apskaitos principais bei 2015 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 686 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos radijo ir televizijos programų signalų elektroninių ryšių tinklais perdavimo visuomenei paslaugų ir paslaugų, kurių reikia Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos radijo ir televizijos tinklams teikti ir eksploatuoti, teikimo ir kompensavimo už šių paslaugų teikimą tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ nuostatomis ir remiantis veiklos rūšimis pagrįsta sąnaudų apskaitos sistema (ang. Activity Based Costing, toliau – ABC) “. Sąnaudų apskaitos sistema veikia MS Excel programinėje įrangoje.

Ataskaitose pateikti tikslūs duomenys atitinkantys Bendrovės metinėje finansinėje atskaitomybėje teikiamą informaciją. Bendrovės 2018 m. finansinė atskaitomybė yra parengta pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (toliau – TFAS), priimtus taikyti Europos Sąjungoje.

2018 m. atlikti loginiai pakeitimai aprašyti Sąnaudų apskaitos sistemos pokyčių ataskaitoje.

Informacija, susijusi su Sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimu paskelbta AB Lietuvos radijo ir televizijos centro internetiniame tinklalapyje (<http://www.telecentras.lt/apie-mus/veiklos-ataskaitos/>).

Komercinė paslaptimi nelaikoma bendrovės metinė finansinė atskaitomybė ir informacija pagal LR teisės aktus, kuri turi būti skelbiama viešai.

III. SĄNAUDŲ APSKAITOS IR APSKAITOS ATSKYRIMO PRINCIPAI

3.1. ĮVADAS

Sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo metodika pagrįsta LR Elektroninių ryšių įstatymu, Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 1V-1028 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-1164 „Dėl sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ ir 2016 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 1V-1029 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. įsakymo Nr. 1V-738 „Dėl apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Taisyklės), 2002 m. kovo 7 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL 2002L 108), 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 2002 L 108) ir Europos Komisijos 2005 m. rugsėjo 19 d. rekomendacija 2005/698/EB dėl apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos sistemų elektroninių ryšių reguliavimo sistemoje (OL 2005 L 266).

Remiantis Taisyklėmis ir Europos Sąjungos direktyvomis bei rekomendacijomis, yra įdiegta Apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą sistema, kurios koncepcinį pagrindą sudaro veiklų kaštų apskaitos sistema pagrįsta Activity Based Costing (toliau - ABC) metodu.

Šis metodas – tai sąnaudų apskaičiavimo metodas, orientuotas į atskirą veiklos rūšį, kurio poreikį kuria produktai ar paslaugos. Veikla – tai paslaugų atlikimo technologinės grandys bei administravimo funkcijos. Veiklų sąnaudos paskirstomos produktams ar paslaugoms, kurios savo ruožtu kuria poreikį ištekliams. Apskaitos atskyrimo sistema – tai sistema, kuri atskiria pajamų, sąnaudų, turto bei įsipareigojimų apskaitą pagal verslo vienetus.

Pagrindinės šiame dokumente naudojamos sąvokos:

- *ataskaitinis laikotarpis* – laikotarpis, sutampantis su bendrovės, kurios atskaitomybė yra rengiama, finansinis metais (t. y. nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos);
- *galutinė paslauga (objektas)* – galutiniai sąnaudų paskirstymo objektai. Paslaugos Sistemoje nustatytos remiantis RRT įsakymu bei vidiniais bendrovės poreikiais, išskiriant reguliuojamas paslaugas (toliau - RP) bei kitas paslaugas;
- *kapitalas* – finansiniai ištekliai, investuojami į paslaugos gamybą. Kapitalo vertė apskaičiuojama, sudedant balanse nurodytas nuosavo ir skolinto kapitalo sumas arba sudedant pagrindinio kapitalo ir apyvartinio kapitalo sumas;
- *nepaskirstomos sąnaudos* – sąnaudos, kurias bendrovė patiria ataskaitiniu laikotarpiu, tačiau jos nėra būtinos nei galutinių paslaugų teikimui, nei verslo palaikymui;
- *pajamos* – ekonominės naudos padidėjimas per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis turto (arba jo vertės) padidėjimu ir (arba) įsipareigojimų sumažėjimu;
- *protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža* – sąnaudų objekto vieneto savikainos priedas, užtikrinantis naudojamo kapitalo kainos padengimą;
- *sąnaudos* – ekonominės naudos sumažėjimas dėl turto sunaudojimo, turto pardavimo, turto netekimo, turto vertės sumažėjimo bei įsipareigojimų prisiėmimo per ataskaitinį laikotarpį;

- *ištekliai nešikliai* – tai paskirstymo bazės, naudojamos sąnaudų priskyrimui veikloms;
- *tinklo komponentas* – bet kuris viešojo ryšių tinklo sudedamąja dalimi esantis tinklo įrenginys ar elementas, kuris fiziniu ar loginiu būdu gali būti identifikuojamas kaip savarankiškas tinklo vienetas (segmentas);
 - *veiklos* – paslaugų atlikimo technologinės grandys bei administravimo funkcijos. Veiklų žodynas sudarytas iš pagrindinių veiklų grupių;
 - *veiklų nešikliai* – tai paskirstymo bazės, naudojamos veiklų sąnaudų priskyrimui paslaugoms;
 - *verslo vienetas* – savarankiškas ūkio subjektas, atsakingas už tam tikros rūšies paslaugų teikimą kitiems verslo vienetais ir (ar) galutinių paslaugų gavėjams. Verslo vienetai sudaro visi ūkio subjekto ištekliai, tų išteklių transformavimo veiklos (procesai), susiję su šios grupės paslaugų (produktų) vertės kūrimu bei tokių paslaugų (produktų) teikimu. Verslo vienetas yra pelno centras, atsakingas už pajamas, sąnaudas bei eksploatuojamą turtą.

3.2. BENDRIEJI SĄNAUDŲ PASKIRSTYMO IR APSKAITOS ATSKYRIMO PRINCIPAI

Bendrovė turi išskirti tiek verslo vienetų, kiek yra reguliuojamų rinkų. Tačiau dažnio priklausomybė siuntėjui ar transliuotojui nekeičia paslaugos pobūdžio, nes tinklai tiek verslo vienetais, kai dažnis priklauso siuntėjui, tiek verslo vienetais, kai dažnis priklauso transliuotojui, yra tie patys. Todėl bendrovė išskiria šiuos verslo vienetų (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Eil. Nr.	Verslo vieneto pavadinimas	Kodas
1.	Televizijos paslaugos	TV
2.	Radio paslaugos	R
3.	Duomenų perdavimo paslaugos	DP
4.	Kitos veiklos ir nepaskirstomos paslaugos	KT

Sąnaudų, pajamų, turto ir įsipareigojimų paskirstymas verslo vienetais, paslaugoms ir apskaitos atskyrimas grindžiamas šiais principais: priešastingumo, kaupimo, objektyvumo, pastovumo, skaidrumo, naudingumo, patikimumo.

Sąnaudų apskaitos duomenys gaunami iš buhalterinės apskaitos registru.

Sąnaudų paskirstymas vyksta taip:

1. Sąnaudų perkėlimas iš buhalterinės apskaitos registru į verslo sąnaudų apskaitą;
2. Veiklos rūšių sukūrimas;
3. Sąnaudų paskirstymas veikloms, naudojant išteklių nešiklius;
4. Galutinių sąnaudų objektų sukūrimas;
5. Veiklose sukauptų sąnaudų paskirstymas galutiniams sąnaudų objektams, naudojant veiklų nešiklius.

Pajamų, turto ir įsipareigojimų apskaitos duomenys yra gaunami iš buhalterinės apskaitos registru.

Pajamų, apimčių apskaitos duomenys yra gaunami iš atitinkamų apskaitos sistemų.

Veikloms bei paslaugoms naudojami nešikliai (duomenys) buvo surinkti ir susisteminti iš pateiktų ataskaitų vadovaujantis bendrovės valdymo struktūra bei vykdomais veiklos procesais.

3.3. SĄNAUDŲ PASKIRSTYMO PRINCIPAI

3.3.1. SĄNAUDŲ PERKĖLIMAS IŠ VERSLO VALDYMO SISTEMOS „NAVISION“ Į SĄNAUDŲ APSKAITOS SISTEMĄ BEI SĄNAUDŲ PASKIRSTYMAS VEIKLOMS

Veikloje patiriamas sąnaudas vertina, vadovaudamiesi patvirtintu sąskaitų planu ir buhalterinės apskaitos registruose užregistruotais įrašais, kuriais remiantis buvo sudaryta finansinė atskaitomybė.

Įdiegiant sąnaudų apskaitos sistemą, buhalterinės apskaitos registru duomenys perkeliama į sukurta sąnaudų apskaitos sistemą, vadovaujantis teisingumo principu.

DK sąnaudų sąskaitose esantys duomenys perkeliama į sąnaudų sistemą, kurioje sudaryta galimybė identifikuoti buhalterinėje apskaitoje naudojamą sąnaudų sąskaitą (pagal patvirtintą buhalterinės apskaitos sąskaitų planą), iš kurios į sąnaudų apskaitos sistemą buvo perkeltas konkretus sąnaudų dydis.

Vadovaujantis priešastingumo principu, sąnaudos skirstomos į šias kategorijas:

- tiesiogines sąnaudas;
- netiesiogines sąnaudas;
- bendrąsias sąnaudas;
- nepaskirstomas sąnaudas;
- protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža.

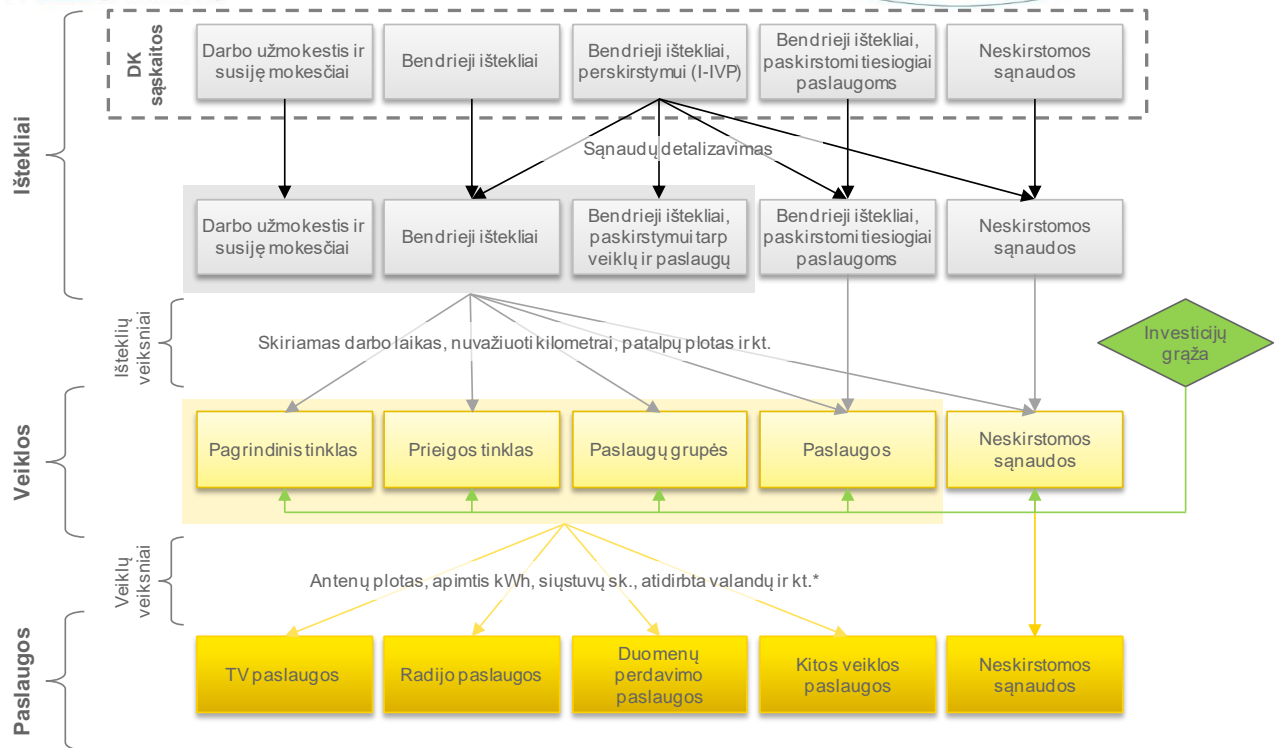
Sistemoje sąnaudos yra priskiriamos veikloms:

- tiesioginės sąnaudos. Sąnaudos, kurias galima priskirti tiesiogiai konkrečiai paslaugai, priskirtos tiesiogiai (tai elektra bei konkrečioms paslaugoms skirtos sąnaudos (pvz.: internetas, pokalbių srautas ir telefonijos paslaugos ir kt.));
- netiesioginės sąnaudos. Sąnaudos, kurių negalima tiesiogiai priskirti galutinėms paslaugoms, turto komponentams arba verslo vienetams;
- bendrosios sąnaudos. Šios grupės sąnaudos skirstomos proporcingai toms veikloms priskirtų tiesioginių ir netiesioginių sąnaudų sumai;
- nepaskirstomos sąnaudos. Šios sąnaudos priskiriamos tiesiogiai nepaskirstomoms paslaugoms, kurios nėra susijusios su bendrovės pagrindine veikla;
- protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža. Šios grupės sąnaudos skirstomos pagal kiekvieno tinklo komponento kapitalo apimties aritmetinį vidurkį.

Visos bendrovės sąnaudos paskirstomos taip:

1. Sąnaudų perkėlimas iš buhalterinės apskaitos registru;
2. Sąnaudų paskirstymas veikloms;
3. Veiklose sukauptų sąnaudų paskirstymas galutiniams objektams.

Visas sąnaudų paskirstymas yra tarpusavyje susietas loginiais bei matematiniais ryšiais. Visas sąnaudų paskirstymas pavaizduotas schemoje.

* Kartu su veiklų veiksniais, papildomai naudojamas tinklo veiksnys – antenų aukščio koeficientas, skirtas pagrindinio tinklo anteninių statinių sukauptų sąnaudų paskirstymui.

3.3.2. SAŃAUDŲ PASKIRSTYMAS GALUTINĖMS PASLAUGOMS

Pagrindinio tinklo tiesioginės, netiesioginės, bendrosios sąnaudos bei protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža paskirstomos verslo vienetams, naudojant veiklų nešiklį.

Sąnaudų apskaitoje sistemoje naudojami šie veiklų nešikliai:

- techniniuose pastatuose įrangai reikalingas plotas;
- siųstuvų skaičius;
- kilovatvalandės;
- siųstuvų arba kitos įrangos atidirbtos valandos.

Tiesioginės, netiesioginės, bendrosios sąnaudos, sukauptos pagal verslo vienetus, paskirstomos paslaugoms, naudojant veiklų nešiklius arba tiesiogiai priskiriamos paslaugai.

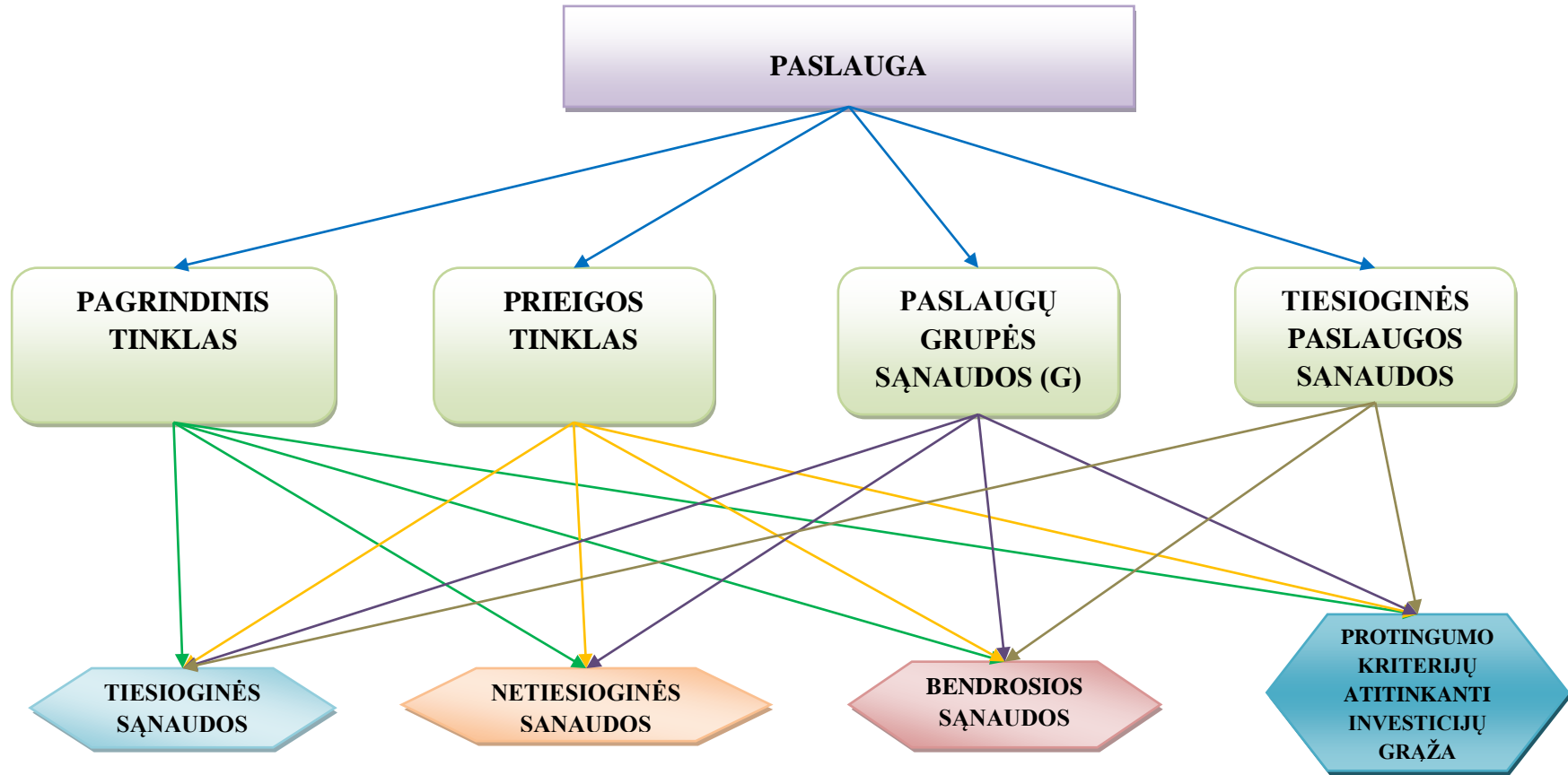
Protingumo kriterijų atitinkančios investicijų grąžos sąnaudos skirstomos paslaugoms pagal naudojamo kapitalo apimtį aritmetinį vidurkį.

Bendrovė paslaugų kainos struktūra komponuojama iš tokių dedamųjų:

- tiesioginės sąnaudos;
- netiesioginės sąnaudos;
- bendrosios sąnaudos;
- protingumo kriterijų atitinkančios investicijų grąžos sąnaudos.

Reguliuojamų paslaugų kainos skaičiavimo logika pateikta schemoje.

PASLAUGŲ KAINOS STRUKTŪRA

3.4. PAJAMŲ PERKĖLIMAS IŠ VERSLO VALDYMO SISTEMOS „NAVISION“ Į APSKAITOS SISTEMĄ IR JŲ PRISKYRIMAS GALUTINĖMS PASLAUGOMS

Bendrovė veikloje patiriamas pajamas vertina, vadovaudamasi patvirtintu sąskaitų planu ir buhalterinės apskaitos registruose užregistruotais įrašais, kuriais remiantis buvo sudaryta finansinė atskaitomybė.

Įdiegiant sąnaudų apskaitos sistemą, buhalterinės apskaitos registru pajamų duomenys, vadovaujantis teisingumo principu, perkeliami į sukurta sąnaudų apskaitos sistemą.

Didžiosios knygos pajamų sąskaitose esantys duomenys perkeliami į sąnaudų sistemą, kurioje sudaryta galimybė identifikuoti buhalterinėje apskaitoje naudojamą pajamų sąskaitą (pagal patvirtintą buhalterinės apskaitos sąskaitų planą), ir perkeltas konkretus pajamų dydis.

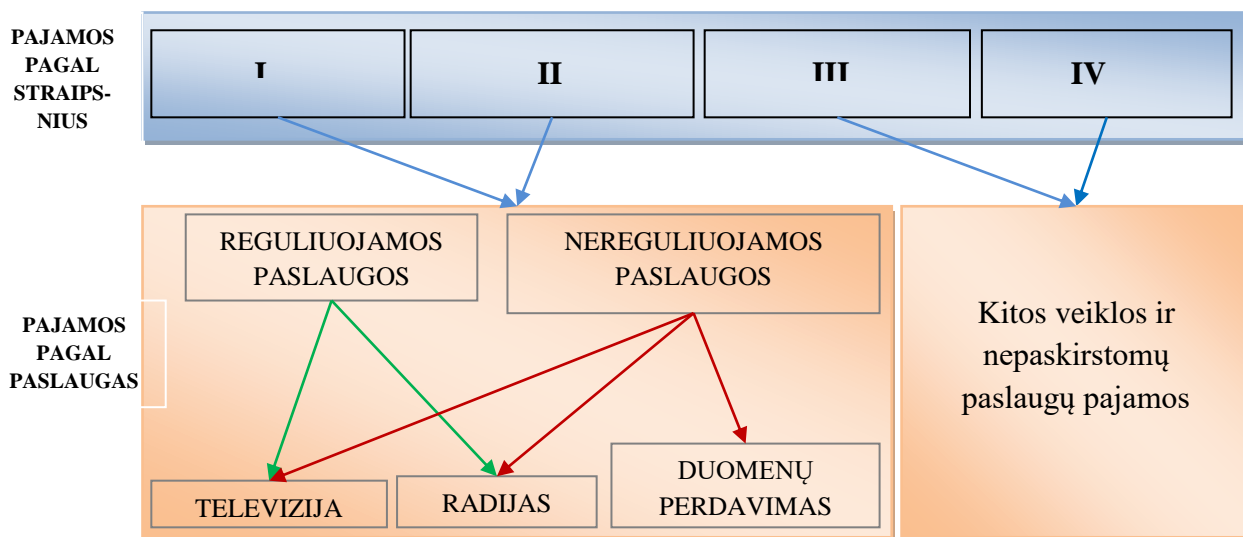
Pajamų straipsnius bendrovė išskyrė vadovaudamasi pajamų priešastingumo principu, pagal kurį pajamas suskirstė į:

- TV, radijo siuntimo bei įrangos talpinimo, DP paslaugų pajamos;
- Kitos veiklos ir nepaskirstomų paslaugų pajamos.

Ataskaitinio laikotarpio pajamos yra paskirstytos tiesiogiai galutinėms paslaugoms, sudarančioms verslo vienetus, remiantis atsiskaitymų su klientais sistemos įrašais ir sąskaitų informacija. Ši informacija buvo renkama ir sisteminama MS Excel programinės įrangos pagalba.

Reguliuojamų paslaugų pajamų paskirstymas paslaugoms pateiktas schemeje.

PAJAMŲ PASKIRSTYMAS

PAJAMŲ STRAIPSNIAI:

- I – TV, RADIO SIUNTIMO IR PRIEIGOS PASLAUGŲ PAJAMOS
- II – DUOMENŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ PAJAMOS
- III – KITOS VEIKLOS PASLAUGŲ PAJAMOS
- IV – NEPASKIRSTOMŲ PASLAUGŲ PAJAMOS

3.5. TURTO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ PAGAL ATSKIRUS VERSLO VIENETUS NUSTATYMAS

Bendrovė veikloje naudojamo turto ir įsipareigojimų vertes vertina, vadovaudamasi patvirtintu sąskaitų planu ir buhalterinės apskaitos registruose užregistruotais įrašais, kuriais remiantis sudaroma finansinė atskaitomybė.

Šie duomenys iš buhalterinės apskaitos registru perkeliama į sąnaudų apskaitos sistemą. Kiekvieną ketvirtį turto ir įsipareigojimų vertes perkeliame į sistemą ir susistemintą duomenis gauname kapitalo apimties aritmetinį vidurkį pagal kurį yra skirstoma protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža.

Bendrovės turtas susideda iš šių dedamųjų:

- ilgalaikis turtas:
 - materialus turtas;
 - nematerialus turtas;
 - finansinis turtas;
 - kitas materialus turtas.
- trumpalaikis turtas:
 - atsargos;
 - prekės, skirtos perparduoti;
 - ilgalaikis turtas, skirtas perparduoti;
 - išankstiniai mokėjimai;
 - nebaigtos vykdyti sutartys;
 - pirkėjų įsiskolinimas;
 - gautinos sumos;
 - kitas trumpalaikis turtas;
 - pinigai ir pinigų ekvivalentai.
- mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai:
 - skolos tiekėjams;
 - gauti išankstiniai apmokėjimai;
 - pelno mokesčio įsipareigojimai;
 - su darbo santykiais susiję įsipareigojimai;
 - atidėjiniai;
 - mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai.

Kiekviena ilgalaikio turto, trumpalaikio turto bei trumpalaikių įsipareigojimų sudėtinė dalis paskirstoma verslo vienetams proporcingai naudojamo kapitalo apimties aritmetiniam vidurkiui esančiam tame verslo vienetė.

3.6. VIDAUS KONTROLĖ

Duomenys, reikalingi sąnaudų apskaitos sistemai, kaupiami pirminiuose šaltiniuose, IT sistemų bazėse. Ataskaitų savininkai kontroliuoja duomenų tikslumą bei teisingumą.

Sąnaudų bei veiklų nešiklių reikšmės, kurios nustatomos periodiškai, kaupiamos, sisteminamos ir pateikiamos ataskaitose, kurias prižiūri ir atsako duomenų savininkai.

Sąnaudų apskaitos sistemoje yra įdiegtas sąnaudų kontrolės mechanizmas, kuris leidžia nustatyti neatitikimus tarpiniuose bei galutiniuose paskirstymuose bei skaičiavimuose.

Verslo kontrolės skyriaus atsakingi darbuotojai kontroliuoja, kad atsakingiems padalinių darbuotojams paskirtos užduotys būtų atliktos laiku.

Apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą aprašas tvirtinamas bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu.

3.7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Bendrovėje sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo sistema atnaujinama vieną kartą per metus.

Vadovaujantis Taisyklėmis ir LR Elektroninių ryšių įstatymo 18 straipsniu, Bendrovės tinklapyje skelbiami sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo principai, išskyrus konfidencialią informaciją, kuri Bendrovėje patvirtinta komercinių (gamybinių) paslapčių sąraše.

IV. PROTINGUMO KRITERIJŲ ATITINKANČIOS INVESTICIJŲ GRAŽOS NUSTATYMAS

Vadovaujantis Europos reguliatorių grupės (toliau – ERG) paskelbtomis gairėmis dėl sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo (ERG opinion on the proposed Review of the Recommendation on cost accounting and accounting separation) bei LR ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) reikalavimais, kuriuose aptariami pagrindiniai WACC skaičiavimo principai, yra parengta ši metodologija.

WACC atspindi investicijų į pastatus, įrengimus bei susijusį turtą alternatyviuosius kaštus arba taip vadinamą protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą (toliau - ROI). WACC reikšmė turi būti nustatyta, orientuojantis į periodą, tai yra kuriuo metu bus skaičiuojamos teikiamų paslaugų sąnaudos. WACC reikšmė bus nustatoma, atsižvelgiant į naujausius (šios ataskaitos parengimo datai) viešai prieinamus duomenis.

Atsižvelgiant į RRT nustatytas taisykles, AB Lietuvos radijo ir televizijos centro (toliau – Telecentras, bendrovė) protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža yra prilyginama veiklai reikalingo kapitalo suteikimo sąnaudoms.

Protingumo kriterijų galima pagrįsti, atsižvelgiant į apskaičiuotus kapitalo kaštus bei bendrovės priimtą riziką. Jos vertinimas atspindi nuosavybės kaštuose per β koeficiento, rodančio ūkio subjekto akcijų rizikingumo ir visos akcijų rinkos rizikingumo santykį, reikšmę bei rinkos pelningumo tendencijas.

Protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža apskaičiuojama, kaip veikloje naudojamo kapitalo apimties ir kapitalo kainos (kaštų) sandauga.

Apskaičiuojant protingumo kriterijų atitinkančią gražą Telecentras turi įvertinti:

- kapitalo apimtį;
- kapitalo kainą (kapitalo kaštus).

Kapitalo apimtimi vadinama veikloje naudojamų finansavimo šaltinių (nuosavų ir skolintų lėšų) suma. Bendrovės kapitalas gali būti apskaičiuotas pagal balansines vertes ataskaitiniais metais:

$$K = E + D ;$$

čia: K – naudojamas kapitalas;

E – nuosavas kapitalas (nepaskirstytas pelnas, akcijos, kt.);

D – skolintas kapitalas (paskolos, lizingas, kt.).

Telecentro veikloje naudojamo kapitalo apimtis apskaičiuojama, kaip nuosavo ir skolinto kapitalo suma, atitinkanti balansinę lygybę:

$$K_t = E + D = FA + CA - CL - PR ;$$

čia: K – veikloje naudojamo kapitalo apimtis;

E – nuosavas kapitalas;

D – skolintas kapitalas;

FA – ilgalaikis turtas;

CA – trumpalaikis turtas;

CL – trumpalaikiai įsipareigojimai;

PR – atidėjimai;

t – ataskaitiniai metai.

Nustatant ROI, bendrovė veikloje naudojamo kapitalo apimtį apskaičiuoja, kaip kiekvieno ataskaitinio laikotarpio ketvirčio pabaigoje naudoto kapitalo apimčių aritmetinį vidurkį.

Telecentro kapitalo kaštų norma prilyginama vidutiniams svertiniams kapitalo kaštams. Nustatant vidutinius kapitalo kaštus WACC, laikomasi šio eiliškumo:

- nustatomas kiekvieno kapitalo šaltinio lyginamasis svoris bendrame įmonės kapitale arba apskaičiuojama kapitalo struktūra;
- apskaičiuojama kiekvieno lėšų šaltinio kaina;
- apskaičiuojama vidutinė svertinė visų kapitalo šaltinių kaina.

Kapitalo kaina apskaičiuojama, kaip vidutinė svertinė kapitalo kaina:

$$WACC = RE * E / (E+D) + RD * D / (E+D) ;$$

čia: WACC – vidutinė svertinė kapitalo kaina (proc.);

E – nuosavas kapitalas;

D – skolintas kapitalas;

RE – nuosavo kapitalo kaina (proc.);

RD – skolinto kapitalo kaina (proc.).

Telecentro naudojamų finansavimo šaltinių struktūrinės dalys viso kapitalo atžvilgiu nustatomos, naudojant kapitalo apimties, nuosavo kapitalo ir skolinto kapitalo balansines vertes ataskaitinių metų pradžioje.

Finansavimo šaltinių kaštai susideda iš:

- skolinto kapitalo kaštų;
- nuosavo kapitalo kaštų.

Skolinto kapitalo kaštai (R_D).

Skolinto kapitalo kaštai (R_D). Skolinto kapitalo kaštai turi atspindėti rinkoje nusistovėjusią palūkanų normą, už kurią gavo ar galėjo gauti ilgalaikę paskolą (ne trumpesniai nei 5 metų laikotarpiui). Telecentrai taikytą vidutinę svertinę Lietuvos bankų taikytą maržą, remiantis Lietuvos banko vidutine palūkanų norma, taikytą ne finansinėms bendrovėms ir remiantis Lietuvos banko interneto tinklalapyje pateiktais duomenimis. Jei Lietuvos bankas atliktų duomenų korekcijas, Telecentro naudojami duomenys gali nesutapti (t. y. duomenys iš duomenų bazės paimti skirtinga data).

(http://www.lb.lt/lt/nauji-paskolu-susitarimai-ir-ju-palukanu-normos?ff=1&=&date_interval%5Bfrom%5D=2017-01&=&date_interval%5Bto%5D=2017-12&PNS_DUOM_TIPAS=C).

Vidutinė palūkanų norma buvo apskaičiuota vadovaujantis taisyklėmis, kur turi įvertinti pelno mokesčio įtaką nuosavo kapitalo kaštams bei skolinto kapitalo kaštams. Todėl siekiant įvertinti pelno mokesčio įtaką skolinto kapitalo kaštai buvo perskaičiuoti pagal formulę (R_D):

$$RD \text{ tax ad justed} = RD * (1-T)$$

čia: R_D – skolinto kapitalo kaštai;

T – pelno mokestis.

Skaiciavimuose skolinto kapitalo kaštams (R_D) taikytą

$$RD \text{ tax ad justed} = RD * (1-T) = 2,56 - (1 - 15\%) = 2,18 \text{ proc.}$$

Akcininkų nuosavybės kainos nustatymas, jis apima tris etapus: akcininkų nuosavybės reikalaujamos grąžos po mokesčių nustatymą, akcininkų nuosavybės dalies visame įdarbintame kapitale nustatymą bei efektyvios pelno mokesčio normos nustatymą.

Nustatant akcininkų nuosavybės reikalaujamą grąžą paprastai naudojamas kapitalo rinkos vertinimo modelis CAMP (angl. – Capital asset pricing model, toliau – CAPM) ir atsižvelgiama į papildomas kompanijos rizikas, kurios neatsispindi kituose parametruose. CAMP realiai įvertina investuotojų reikalaujamą grąžą, atsižvelgiant į riziką. Analizei naudojamos listinguojamos įmonės, t. y. įmonės, kurių akcijomis prekiaujama akcijų biržose. CAMP modelio formulė, kur apskaičiuojami nuosavo kapitalo kaštai (R_E):

$$R_E = R_F + \beta * (R_M - R_F) ;$$

čia: R_E – nuosavo kapitalo kaina (proc.);

R_F – bazinė pelno norma (proc.);

R_M – rinkos vidutinė pelno norma (proc.);

β – beta koeficientas, rodantis emitento (ūkio subjekto) akcijų rizikingumo ir visos akcijų rinkos rizikingumo santykį.

Telecentro atveju, skaičiuojant nuosavo kapitalo kainą, nerizikinga pelno norma (R_F) nustatoma, atsižvelgiant į ilgo laikotarpio (10 metų) Lietuvos Respublikos vertybinių popierių grąžą. WACC

skaičiavimuose nerizikinga pelno norma bus nustatoma, atsižvelgiant į ilgalaikių Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių (toliau – VVP) grąžą. Paskutinių išleistų 10 metų trukmės LR Vyriausybės vertybinių popierių vertės nebuvo, todėl rėmėmės į ilgalaikes Europos Centrinio Banko pateikiamas Europos Sąjungos šalių vyriausybės vertybinių popierių grąžos normas. 2017 m. gruodžio mėnesį remiantis Europos Centrinio Banko duomenimis Lietuvos vyriausybės išleistų vyriausybės vidutinė metinė vertybinių popierių grąžos norma sudarė **0,31 proc.** (<http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>).

Rinkos grąžos norma (RM) apskaičiuojama prie nerizikingos pelno normos, pridėdant apskaičiuotą rinkos grąžos priedą. Šalių su išvystyta kapitalo rinka akcijų rinkos rizikos premijai apskaičiuoti paprastai naudojami Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) kapitalo rinkos istoriniai duomenys. Rizikos premija iš investicijų į JAV akcijų rinką yra skirtumas tarp investicijų į akcijų rinką grąžos bei nerizikingos investicijų grąžos normos (JAV vyriausybės vertybiniai popieriai). Remiantis A. Damodaran skaičiavimais JAV akcijų rizikos premija 2017 m. sudarė **5,96 proc.** (Skaičiavimai pateikiami tinklapyje http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/ctryprem.html). Lietuvos rinkos rizikos premija yra investuotojų reikalaujama papildoma grąža už investicijas Lietuvoje, kaip šalyje su nepilnai išvystyta kapitalo rinka bei trumpa šalies, demonstruojančios stabilų augimą, istorija. Ši rizikos premija egzistuoja, nes investuotojai mano, jog kapitalo rinka Lietuvoje yra rizikingesnė, egzistuoja didesnė nei Vakarų šalyse likvidumo trūkumo, infliacijos ir kitų neigiamų ekonominių bei politinių įvykių tikimybė. Lietuvos rinkos rizikos premija nustatyta atsižvelgiant į tarptautinės reitingavimo kompanijos Moody's Lietuvos VVP reitingą, kuris šiuo metu yra „A3“ bei santykinę akcijų rinkos grąžos variaciją lyginant su VVP grąžos variacija. Remiantis šiomis prielaidomis Lietuvos akcijų rinkos rizikos premija papildomai sudaro **1,67 proc.** (remiantis A. Damodaran skaičiavimais (Skaičiavimai pateikiami tinklapyje http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/ctryprem.html)).

Rizikos laipsnis beta. Santykinis skaitmuo, beta, atspindinti bendrovės ar ūkio rizikingumo laipsnį lyginant su visomis įmonėmis rinkoje. Veiklai finansuoti skirtingos įmonės naudoja skirtingą kapitalo struktūrą, kuri įtakoja beta vertę. Skirstomos dvi beta vertės: β_u – rizikos laipsnis, jei įmonė veiklai finansuoti nenaudoja skolinto kapitalo ir β_l – rizikos laipsnis, kai įmonė veiklai finansuoti naudoja skolintą kapitalą. Įmonių, turinčių didesnę skolų lygį, beta bus didesnė, atspindinti didesnę finansinę riziką. Priklausomybė tarp skolinto kapitalo ir beta išreiškiama kaip:

$$\beta_l = \beta_u \times (1 + (1-t) \times D/E);$$

Matematiškai rizikos laipsnis, beta, nustatomas, skaičiuojant įmonės akcijos ir nacionalinio akcijų indekso vertės svyravimus per keletą paskutinių metų. Beta reikšmė didesnė už vienetą liudija, jog analizuojamos įmonės rizika yra didesnė nei vidutinė rizika rinkoje ir dėl to akcininkai reikalauja didesnės investicijų grąžos. Beta reikšmė mažesnė už vienetą atspindi santykinai mažesnę analizuojamos įmonės riziką ir dėl to akcininkai reikalauja mažesnės investicijų grąžos.

Remiantis analitiku atliktais tyrimais, Ernst & Young Global atlikta telekomunikacijų sektoriaus įmonių „beta“ koeficientų studija bei remiantis Bloomberg duomenų bazės informacija, nustatė, jog įmonių „beta“ koeficientai šiame sektoriuje svyruoja nuo 0.75 – 1. Studijoje taip pat pastebima, kad telekomunikacijų sektoriaus įmonių koeficientai priklauso nuo įmonių dydžio. Didesnių įmonių grupės „beta“ koeficientai vidutiniškai svyruoja apie 0.85, mažesnių įmonių grupės – apie 1. (Šaltinis: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Valuation_drivers_in_the_telecommunications_industry/\\$FILE/Valuations%20paper.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Valuation_drivers_in_the_telecommunications_industry/$FILE/Valuations%20paper.pdf))

Telecentras pagal dydį gali būti priskiriamas mažesnių įmonių grupei, turėtų būti taikomas $\beta = 1$. Todėl, kad bendrovė nėra kotiruojama vertybinių popierių biržoje, bendrovė priklauso valstybei ir veikia reguliuojamame sektoriuje, be to bendrovės dalis paslaugų kainų yra reguliuojama RRT.

Akcininkų nuosavo kapitalo kaina, įvertinus visus aukščiau išdėstytus rodiklius, sudarys:

$$R_e = 0,31 \% + 1 * (7,94 \% - 0,31 \%) = \mathbf{7,94\%};$$

Efektyvi pelno mokesčio norma WACC modelyje sudarys 15 proc.

Remiantis aukščiau išdėstytais duomenimis, apskaičiuojama vidutinė svertinė kapitalo kaina:

$$WACC = 88,0 \% * 7,94 \% + 12,0 \% * 2,18 \% = \mathbf{7,25 \%};$$

Įvertinus Lietuvos Respublikos pelno mokesčio normą apskaičiuojame svertinius kapitalo kaštus (WACC) prieš mokesčius:

$$\mathbf{WACC_{pre-tax}} = WACC / (1 - T) = 7,25 \% / (1 - 15 \%) = \mathbf{8,53 \%}.$$

**NAUDOJAMO KAPITALO IR PROTINGUMO KRITERIJŲ ATITINKANČIOS INVESTICIJŲ
GRAŽOS APSKAIČIAVIMO ATASKAITA**

<i>Balanso straipsnis</i>		<i>Naudojamas kapitalas, tūkst. EUR</i>	<i>Svertinė kapitalo kaina, proc.</i>	<i>Protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža, tūkst. EUR</i>
1.	Ilgalaikis turtas	26 770,0	8,5306 %	2 283,7
2.	Trumpalaikis turtas	8 732,0		744,9
3.	Trumpalaikiai įsipareigojimai	2 289,0		195,3
4.	Atidėjimai	178,3		15,2
	Iš viso:	33 034,7		2 818,1

VERSLO VIENETŲ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Verslo vieneto pavadinimas</i>	<i>Pajamos, tūkst. EUR</i>	<i>Sąnaudos, tūkst. EUR</i>	<i>Protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža, tūkst. EUR</i>	<i>Veiklos rezultatas, tūkst. EUR</i>
1.	Antžeminės skaitmeninės televizijos transliacijų perdavimo paslaugų rinka	3 207,9	2 557,1	540,3	650,8
2.	Prieigos prie antžeminės televizijos įrangos paslaugų rinka	558,9	313,5	110,0	245,4
3.	Prieigos prie antžeminės analoginės radijo įrangos paslaugų rinka	558,9	375,0	121,1	183,9
4.	Antžeminės analoginės radijo transliacijų perdavimo paslaugų rinka (reguliuojama)	642,2	591,1	93,3	51,1
5.	Nereguliuojamos paslaugos*	13 288,9	14 088,6	1 854,9	-799,7
6.	Kitos veiklos paslaugos**	2 405,7	1 838,0	98,5	567,7
	Iš viso:	20 662,5	19 763,3	2 818,1	899,2

PASTABOS:

*Įtrauktos nereguliuojamos antžeminės analoginės TV ir radijo transliacijų perdavimo paslaugos bei kitos elektroninių ryšių paslaugos;

**Kitos veiklos paslaugų rezultatai įtakojo padidėjusios sąnaudos, susijusios su perkainuotu turtu (dėl TFAS), kiti nepaskirstomi kaštai.

VERSLO VIENETŲ NAUDOJAMO KAPITALO ATASKAITA

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Verslo vieneto pavadinimas</i>	<i>Ilgalaikis turtas, tūkst. EUR</i>	<i>Trumpalaikis turtas, tūkst. EUR</i>	<i>Trumpalaikiai įsipareigojimai, tūkst. EUR</i>	<i>Naudojamas kapitalas, tūkst. EUR</i>
1.	Antžeminės skaitmeninės televizijos transliacijų perdavimo paslaugų rinka	5 946,8	829,7	443,2	6 333,3
2.	Prieigos prie antžeminės televizijos įrangos paslaugų rinka	1 254,6	118,8	83,8	1 289,6
3.	Prieigos prie antžeminės analoginės radijo įrangos paslaugų rinka	1 369,7	145,7	96,0	1 419,4
4.	Antžeminės analoginės radijo transliacijų perdavimo paslaugų rinka (reguliuojama)	986,9	200,9	93,2	1 094,6
5.	Nereguliuojamos paslaugos	16 390,6	7 004,1	1 651,1	21 743,6
6.	Kitos veiklos paslaugos	821,4	432,8	100,0	1 154,2
	Iš viso:	26 770,0	8 732,0	2 467,3	33 034,7

VERSLO VIENETŲ FAKTINĖS NAUDOJAMO KAPITALO GRAŽOS ATASKAITA

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Verslo vieneto pavadinimas</i>	<i>Veiklos rezultatas (pelnas arba nuostolis), tūkst. EUR</i>	<i>Verslo vieneto veikloje naudojamas kapitalas, tūkst. EUR</i>	<i>Faktinė verslo vieneto veikloje naudojamo kapitalo grąža, proc.</i>
1.	Antžeminės skaitmeninės televizijos transliacijų perdavimo paslaugų rinka	650,8	6 333,3	10,3%
2.	Prieigos prie antžeminės televizijos įrangos paslaugų rinka	245,4	1 289,6	19,0%
3.	Prieigos prie antžeminės analoginės radijo įrangos paslaugų rinka	183,9	1 419,4	13,0%
4.	Antžeminės analoginės radijo transliacijų perdavimo paslaugų rinka (reguliuojama)	51,1	1 094,6	4,7%
5.	Nereguliuojamos paslaugos	-799,7	21 743,6	-3,7%
6.	Kitos veiklos paslaugos	567,7	1 154,2	-49,2%
	Iš viso:	899,2	33 034,7	2,72%